

1994 оной
Буряаданр
0.25 — Байгал,
«Росси» канал,
20.45 — Футбол
Ин чеднонат, Ка
веди 22.40 — Р
эр 23.30 — Ма
50 — Одоод тал
55 — Спортын ш
и, 24.00 — Эсв
рэдхана, 00.10
льна колонны
40 — «Частная
».

хэдэг нохойнууд
мүрссөн, 20.15
дар хэлэбди, 20.
гал,
«Росси» канал,
0.40 — «Санта-Бар
фильм, 21.30 —
шэнэ нонин, 21.
болоор Росси
Голланди-Са
в, 23.30 — Мэд
0 — Одоод тал
5 — «Вечный
шэнэ хуби, 00.45
алцууд тухай то
00.55 — В. Нав
гүүдээ, 01.25 —
хонхонууд хэсэг

Солженицын, 18
гэвн залуу
канал, 20.15 —
хэлэбди, 20.
л, «Росси» канал,
40 — «Санта-Бар
фильм, 21.30 —
шэнэ нонин, 21.
болоор Росси
Голланди-Са
в, 23.30 — Мэд
0 — Одоод тал
5 — «Вечный
шэнэ хуби, 00.45
алцууд тухай то
00.55 — В. Нав
гүүдээ, 01.25 —
хонхонууд хэсэг

«Вам и
фильм, 16.00 —
дэвэй видеока
Курьер, 20.25 —
панорама,
«Росси» канал,
«Футболор
лигнат, Коре
20 — РФэйг
дэй залгаа, 20.
ууд, 23.50 —
онин, 00.05 —
онин, 01.00 —
«Смерть»

«Вам и
фильм, 16.00 —
дэвэй видеока
Курьер, 20.25 —
панорама,
«Росси» канал,
«Футболор
лигнат, Коре
20 — РФэйг
дэй залгаа, 20.
ууд, 23.50 —
онин, 00.05 —
онин, 01.00 —
«Смерть»

«Не выр
Мэдээсэл
«Росси» канал,
«Футболор
лигнат, Ш
«Победа»
фильм
«Не выр
Мэдээсэл
«Росси» канал,
«Футболор
лигнат, Ш
«Победа»
фильм

Эхэ найхан нутагаа эд хамта мандуулаа!

БУРЯД УНЭН

Бүгэдэ арадай газетэ

1994
ИЮНЬ
21
Зунай дунда
сагаан мори
нарн 13
ВТОРНИК
Парагай 3
№ 116 (18958)
Газетын сэн
захилал 10 тух.
Хэлсээтэ сэн.

Зунай бэлшээрине зүбөөр хэрэглэе

АНГА ТЭМСЭЛДЭ ОРОО

16 нахатай загалан Мария Бегалын хү наа-аар эржэ, наа-аар наамтартай тэрээндэ үнээ-үдэ дүршэлтэй хайша хөм. Аа хойшо фон-фон үлэн мэ-мэн ошоо, Мария дүршэлтэй болотороо ургаа, үнөө зунай бэл-

хэлжэ ябагуй, нутаг нугаа, сугтаа хүдэлдэг нүхдөө, гэр бүлэдөө хүндэтэй ямбатай ажалладаг болонхой.

Энэ жэлэй малай үбэлжэлгын үедэ тэрэнэй хүдэлдэг фермын коллектив ялала бараг үрэ дунгүүдтэйгээр ажалладаг гараба, Тэжээлэр идалдажа, сэхэр зобогуй. Зунай бэлшээрини үеэс зүбөөр хэрэглэн М. Ф. Белова сугтаа хүдэлдэг нүхдэтээ хумда сэнтэй сагаан эдэ эл-бэг дэлбэгээр үйлдбэрлэжэ абаха тэмсэлдэ хам оролсонхой, аша үрэтэйгөөр хүдэлжэ ябана.

М. САНДАНОВ.
Загарайн аймагай,
XXI партсездын нэрэм-жэтэ колхоз.

«РОТОБО»: ЯПОНОЙ ЭКОНОМИКО-ЯДАРУУ БАЙДАЛДА...

Экономикые халбаруулан хүгжөөлгэдэ юун хэрэгтэй? Гүрэнэй үүрэгэ тон ехэ, тусэб зохёон табилга аргагүй шухала гэжэ япон экономистнууд тоолоно.

Республикын Министруудай Советэй конференц-зал сээ боложо үнгэрэн япон-росси экономистнуудай зүблөөлдөөн болоо. Экономическа шинжлэгүүдэй талаар Японой тубай «РЮУ-ЭНЭЖИ» Росси ба Зүүн Европони экономикые шинжлэх талаар институтай, мүн Россиэй болон Зүүн Европони худалдаа наймаа эрхилхэ талаар Япон эрхилхэ (РОТОВО) директор Хисао Канаморин 12 хүнөө бүрдэлтэй делегацие тогтоолжэ эрээ. Республикын Министруудай Советэй Түрүүлгын нэгэлхэн орлогшо В. К. Агалов зүблөө хүтэлбэрлэжэ.

«Дайнэй хүлээхэн жэл-нүүдтэ Япондо хүрэгдэжээн экономическа хубилалтануудай дүй дүшлэл тухай» гэжэ он лекци Хисао Канаморин уншаба. Япон экономикые хубилган шинжлэхэ асуудлаар дүйнэй жэлэй туршада хүдэлжэ. 1948 ондоо гүрэнэй засагай дээдын зургаануудай холбоотойб гэжэ тэрэ хөөрбэ. Табиад, ямаад, илангаа далаад онуудта Японой экономикой дэхэн бүхэ ороонуудайхнаа бэлтгэ түрээсоо хүгжэлэн байна.

Валова наминальча практик хүн буцад тоолбог, Америкийн Холбоот Штатуудай хида орходо, ага 40 процентээр дээшэ байха юм.

Ямар алгаар энэ туйлагдай? Нэгдэхээр гээбэл, манай экономикой тусэб зохёон табилгын үндэһөөр хүгжэдэг. Юрэ дээрхэ, буулгадалга тусэбээр бэшэ, харин оёһдэйлэй ёһотгор тоолон тодорхойлогдсон тусэбэй үндэһөөр гэдэ үл хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Хоёрдохор гээбэл, гүрэн түрэ ба арад зон хоорондоо өөрсэ андын таарадалтай байгаа. Эпониай юун гэнэн удахтайб гэбэл, правительствэ болон предпринтиуд, предпринтиуд болон профсоюзуд хоорондоо ехэ зүршээдөө үсэхэ хөгжүйн, элбэрэлэй тусэб оролдоо, олзын хэрэг эрхилгшад гүрэнэй засагыс дамжадаг.

Гэбэшэ һууэй гурбан жэлэй туршада экономикой гэшэмэй хал унаа гэхэ гү, али оёдоо ургалтын ямаршэ шинжлэй, ягуу боллоо гээд гн Канаморин тэмдэглэбэ. Мүнөө экономикые шидарай талаар хайрагдуулахын тула байгууламжад эрид шууд хубилалтанууд хэрэгтэй болоод байна. Жараад онуудта металлурги, нефть буйнууладг промышленность, налад онуудта — электроникой, харин мүнөө — космическа хэлхээ холбоон, информатика түргэн муруор, түгээс хүгжөөлдөөн. Промышленна барил-

Асуудал: Экономикын хүгжээлдэ байнуудай үүрэгэ ямар гэзэбэ?

— Правительствена, гүрэнэй, үмсын байнууд гээд хуваардаг. Үмсын байнууд 100 гаран жэлэй саана байгуулагданан түүхэтэй. Хүбин нөөсэлгэнүүдээс бүрдэхэдээн тус байнуудай үүрэгшэ угаа ехэ юм.

Банкнуд хүн зоной этгээт, найдабари алдахагүйн тула анан оролдогдог. Тиммээд дач ехэ процент тогтодогуй, дундуур ээргые тогтоохые оролдогдог.

Удаань «РОТОВО» эблэй директорай орлогшо Огава Кадзуо «Япон-Росси худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанай мүнөөнэй байдал» гүн зоной этгээт, найдабари алдахагүйн тула анан оролдогдог. Тиммээд дач ехэ процент тогтодогуй, дундуур ээргые тогтоохые оролдогдог.

Асуудал: Алас-Дурна зугай хүгжээлдэ Японой үрхалмажалгадг хөр мүн-гэ оруулна гэзэбэ?

— Мүнөө дээрэс ехэшэ бэшэ. Хитадай олзын хэрэг эрхилгшад манайхнаа бу-лууд элбэгтэй, энэ оронхой үрхалмажа горитой оруу-лагдаа ёһотой.

Асуудал: Байгал нуур гэшэ дэлхэйн эрдэнэ энэм-нээ... Харбээс Бурядай нигта харилсаатай болоо наа, энэ нууры аршалан хамгаалагда хубилта оруу-лаха гү?

— Орон нотагайгаа нууры бузарлаад, оёһдөөгөө гэшэмэйи улаа түрэ нуура сабэрээлэгдэ. Дүршэл бин, шинжлээлдэ хээ нөөсэ арганууд олоно. Байгалые сэрбээлэ гэшэ дэлхэйдэ үзэгдөөгүй ехэ хэрэг болохо. Хааншэе аянхуугаа наа, болбосорол түгээс хүн түрэлтэн энэ нуурыс хамгаалагда үргэл үргэхэбөө, эрдэм-шөнжлэгүүдээр ту-халхааа арсахагүй гэжэ на-наба.

Асуудал: Дэлгүүрэй экономикын үедэ манай олзын хэрэг эрхилгшэдэ, мэргэ-жээлдэтэ юу хүсэхэ байна?

— Эдэ жэлүүдтэ хамта дээрэ Японой зүгөө Россида 5 миллиард долларой тууламжа үзүүлэгдэ. Россиаа хэдэн зуун мэргэжэл-тэд, олзын хэрэг эрхилгшэд манай орондо урилгаар эржэ, дэлгүүрэй экономикын эхин хэсэлүүдэе Россиаа, Гэхэбээ гадна Россиаа предпринти болон эмхнүүдтэй япон мэргэжэлтэд эрдэм мэдээсээ хубаалдахаар бол-ло.

«Японой экономикой яд-руу байдалда гэнэн үгүүл-лэн шөхөндэ хэдэ хажараар дуудлабашэ, саашаншэ шууд ургалта хаанхын тула энэ ороной экономистнууд зохёо-хы бэдэрлэгүүдээ таһал-дуулахагүй гэжэ энэ уулза-лганаа эли болоо наа.

Г. ДАШЕЕВА.

Республикын Верховно Советэй Президиумэй

РЕСПУБЛИКЫН ГАЗАР ДЭЭРЭ УНЭН ИГЭЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ОРОДОГ ЗӨӨРИНЕ ХУБААРИЛХА ТУХАЙ

Угэһэнэй түлөө зөөрине ху-харгысэ гурни-ринготойгору Бу-этинкин Верхов-Президиум ил-ни гаведчына: 01.40 — «Однэ Росси» — Хүгжээтэ про-

Республикын Верховно Советэй Президиумэй
Зарлаг
1994 оной
май 24.

Республикын Верховно Советэй Президиумэй

УНЭН РАЙОНДО ЗАХИРГААНАЙ—ДИТОРИАЛЬНА БАЙГУУЛАГА БИИ БОЛГОХО ТУХАЙ

лангууш, Улбугай гэжэ хуури-нуудые Толойн сомоной Советэй бүрдэллөөн гаргаад, Галбайн сомоной Советэй бүрдэллэ оруулаха. 3. Зохёогдон схематиче-ска картын үндэһөөр Гал-байн сомоной Советэй хилые баталха.

Республикын Верховно Советэй Президиумэй
Зарлаг
1994 оной
май 24.

Түрүү нэхэгшэ

«Улаан-Удын» нарин сэм-бын мануфактура» гэжэ хаа-мал тухалэй акционерэс бүлгэмэй нэхэгшэд цехтэ Г. А. Доржиева хэдэ залуу-нуудэй нэгээншэ болонхой гэжэ наа, алдуу болохогүй.

Галина Анатольевна Эх-хууэй областин Алтайрай хуурай Галина нурунда түр-рэншэ. Нотагайгаа дунда хуруулы түгээхэн сасуу, 17 нахатайгаа Улаан-Удын на-рин сэмбын фабрикын техни-ческэ училищида орожо, сэмбэ нэхэгшын мэргэжэл шэлээ ёһон.

Согтой, зугаатай, эсэхэ су-сакшы мэдэжэгүй аалуухан басгаан түгээрлэгшэ, зангуу-лаа нарилар шуудлаха, хү-дэлжэ эхилхэн удархоо ам-жалта туйлажа, тусэбтэ даа-барна үлүүлэн дүүргэжэ эхилээ ёһон.

Мэргэжэлэйгээ дүршэл шадаарлар түрүү хүрэн эсэлхэй тула Ленинградта (Санкт-Петербург) болонон бүхэсюунаа мүрссөндө 1981 ондо хабаалдаа, шугалай нуури элбээсэ Иян, Мун бу-сад элдэ шатын мүрссөө-нүүдтэ саг үргэлжэ хабаа-дадаг.

Нарин сэмбын комби-натта орожо хүдэлжээдөө

Т. НИМБУЕВ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Дор-жиева.
Авторай фото.

Л. В. ПОТАПОВ МОСКВА ОШОБО

Түрүүлгшэ Л. В. Потапов Федерациин Советэй заседи-нин дээрэ Росси Федерациин 1994 оной бюджетэ хаража үзэлсэхээсэ июнин 19-дэ Москва мордобо.

Хабарай тарилга-94

БАЙГАЙ ГУРИМТАЙГААР ҮНГЭРӨӨ

шүүр. Буй, Бага-Хүннла ба Охин-Булаг нуруунуудта бай-лан сагай уларай шинжлэ-дэг пунитүүдэй үгэһэн жон-дэһэн ёһоор газарай хурь-баншэ шинэ нойтонини мунд 12—15 процент байгаа юм. Нимэ байгалые хараадаа агаан зарим ажахиюуд газарайнгаа хүрэнэй шингэ-коитыныс Саржага абахын, буртаг үбөнтой тэмсэхын тула тарилгын урда тээ га-зарайнгаа хурьшэ урбуулан-гүйгөөр, дээгүүршэ элдүүри-жэ шадла бэлэй.

Дэргжинскийн нэрэмжэтэ, «Новосветскийн» совхозууд, «Победа» колхозой ме-ханизаторнууд шинисээсэ аг-ротехническэ хааа болсоо сөнөсэ Гайн шарартайгаар тариха дүүргээ. Эдэ ажахи-юуд үнэрнэн жэлдэ эгээл байн ургаса сохижо абаа йнэ. Тухайлбал, Дэргжин-скийн нэрэмжэтэ совхозой 15 гектарай дунда сэргээс 15 центнер, «Новосветскийн» совхоз — 19,1 цент-нер орошо хуража, амбаар-лаган байха юм. Ушар нимэ-лээ тэднээр байгашыс оло-до нөдөндөһойнгоо амжалта дахинаа баталдаха арга бо-ложмотой. 1993 ондо Вэ-шүүрэй район тарилангай гектар бүхэлөө 12,5 цент-нер ургаса сохижо абахан байгаа. Хантайшыс мэдөөнөр, нөдөндө сагай уларай нил-лээд олон бэрхшээлүүдэе энэ райондо асараа. Харсуу хүйтэн, хууран хабаран на-ранууд, аамаа халуун зунай эхин, нүүдэһэн таһалгарая-гүй хура бороон, үер гэжэ мата гасалануудыс тоолоо-нысэ малай. Тохсодонхой нимэ хүндэ байдалыс энэхэ тарихал амжалтатгайгаар дабажа гараа, тогтууртай гүр дүн туйлажа шадла бшүү.

Бэшүүрэй районной ажахи-юуд мүнөө жэлдэ шинисэ тариха кампания манай нигэ тарналар түгээхөө бэлэй. Харалгадалан түсэбэй ёһоор, тээрэ энэ ургамал тарилга-ба. Июнин эхээр 14 мянган гектарта өбсөс тарилда. Эндэ байгша ондо тарилгын урда тээ үрхэй хүрэнгэ хор-дого хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаа. Орошо тариа эхээр таридга районной ажа-

хинууд мүнөө жэлдэ үрхэй хүрэнгэ ондо тээбээ худал-дажа асаагүй. Жэсээ болон гектарта үрхэй үрхэй өбсөс буталдаа һын сортын бай-гаа, «Удич Жуулы», «Золо-той дойд» гэһэн сортууд болоно. «Победа» колхозо энэ жэлдэ «Варгунскийн» гэжэ шонэ сортын үрхэй тарилдан байна.

Мүнөө жэлдэ тарилгаха 510 гектар талмайни мунд 300 гектар дээрэн хартаба хуа мүнөө нуулагдаа. Нө-дөндө жэлдэ районной хар-табахшад гектарай дунда сэргээс 80 центнер түмлэ суглуулжа абаа ёһон.

Энэ райондо бүхэдөө 4600 гектар нуга сабылан бин юм. Газарай үржэл хайра-руулаха габошай хоёр наса соносхогдон байгаа. Энэ шухала кампаниин үедэ һай-рамаар 7 мянган гектар га-зар ундлауулагдаба. Заоним үчэстөгүүдэһэн хоёр дахин уналагдан байна. Нуга сабылангай хурьшэ дээ-

УНШАГТЫ, ТАНИЛГАГТЫ.

2-дохн июрта, Дэлгүүр: Анкандарха арга бэдэрэ, В. Галсанов: «Мүнөөдөрэй байдал маншэ хүдэрлүүд хэ». Социальна хамгаала, Н. Гармасва: «Бээ эмшэ-лүүхэдэ аятай». Д. Санжи-ев: «Росси Буддын шанжан-тан» — бүхэдэһэйин жагсаал-та». Валерий Зорькин: «До-могуудтаа хахасалга» — дур-салгын эхин.

3-дахн июрта, Г. Манжу-ев: «Хүүгэдэй найдаг боло-хо» — бурладай ардай уран зохиолшо А. А. Бальбура-вай 75 жэлэй ой. Г. Чми-тов: «Зоной хүн байлан юм», Ивалгэ: аймгата.

4-дахн июрта, Шатарай булан, Н. Галданов: «Алек-сандр Алексин», ДВС фир-мын сонсохол.

Д. АБИДУЕВ,
журналист.

Дэлгүүр: ажамидарха арга бэдэрхэ

Мүнөөдэрэй байдал мание хүдэржүүлхэ

Ута унжагай, аяр долоон найман нара соо үргэлжэлдэг энэ жэлэй малай үбэр жэлгэдэ манай ажамы яахад байн бэлдэхтэй хүржээ эрээ лэн. Бидэ нийтэнгээ адууна бидэ ялала хүржээ гэх үе, али 43 мянган центнер үбэр, эсэнтэй 100 процент хэрэгтэй тэмдэглэе шэжээ шаданан байнабди. Ивалтын аймагай гуйлгар сентябрь нарада Монгол орондо 12 мянган центнер үбэр бэлдэхэдби. Хэтишье мэдэбэр. Ивалтын аймаг нөндон ган гасуурга дайрагдаха, өөндөнгөө газар дээрэ муртэй тэмдэглэ сугдуужа шадлагуй. «8-е Марта» колхоздо, «Пригородный» совхоздо манай ажамы сентябрь нара соо 12 мянган центнер үбэр талалха үгөө. Мун одоонье аянхинуудта туналалжа үзүүлэбди. «Улаан-Удын нарин сэмбинэ мануфактура» акционерне бүлгэмтэй бартерла хэлсээ баталда, мянгад центнер үбэр үгөөбди. Ивалтын аймагай ажамынуудта болоомо бэлдэхэдэ туналалбади. Тарбагатай аймагай Лениний нэрэмжэтэ колхоз манда ержээ, өөндөтөө болоомо бэлдэхэдэ абаашаа.

Жэл бүри май нарын хүйтөр эрэдэг дээрлээнэ бидэ байгша ондо энэ нара соо эдүүлхээр үбэр ялала үлөөгөө нэмдэг. Манай ажамы жэл бүхэндэ маха ялала эхээр үйлдэбэрилдэг. Зүгөөр бидэ 1993 онхоо эхилээд, тушаалан мянханайнгаа түлбэр-мунгынсь мүнөөшье болотор мянханай комбинадха абажа шаданугуйбди. Мүнөө манда 100 гаран толгой залуу боло мал мяханда тушаагдахаар шахан таргалуулагдаха байхай. Эдэ манда хайшань тушаалаха мүнөө мэдэхээ болнохойбди. Юундэб гэхэдэ, мянханай комбинакт октябрь нара болотор мантай тосозоо шадлагуй байна бишуу. Эдэнэр түлбэрини түлөө мунгунэй орондо элэбэйн эд бараануудые абажа, өөндөнгөө колхозинуудта үгээ баатай болнобди. Наашын мянханай комбинакт манда таа милдон түхэриг үрлэнтэ байн заанда.

«Зарлиг» дэлгүүрэй экономико агропрмышленна комплексн бүхы халбаринуудые нимэ хүндэхэн, бэрхэй байдала оруулаха ха юм. 1992 онхоо үнэ сэнгүүдэй хула табигдахада, хүдөө ажамы хуилган шэндэхэ талаар колхоз, совхозуудые, гуронэй бусад предпринтинуудые хандаргаха, халхага аймагтар эх баалта, та дору лажа тэсэжэ гараха, юмэнэй урдайн, орохо болонош. Орон дотор болоно энэ хүдэлсөн маниешье тойрожэ, алад гараагуй. Колхозоо фермернуудэй аянхинууд болгогтын гэжэн баалалта баһал дээрээ «сахилгаан» мэтээр бүүгаа наада да. Тэшхэдэ хабшуулагдахада, яаабиши? Баһа тэрэл жэлдэ аянхинууд ээри зоошэ хубарилха талаар тоололго хэдэ туршабади. Нимэ бэлдэхэлэй хүдэлмэни хэнтэй байхаданай, манай колхозинууд, ажалтай ветеранууд, цогатай үндэр наһатинууд, колхозой правлентэй ержээ, «колхозоо бүү тарагтэй» гэжэ гуйгда байлди. Бидэ эдэнэрэй гуйлтень дэмжээ, хушан тушаалээр үлэхэ байнааа эрдээр дэбдэнгээ нөсдө түлөөбди. Эгээл энэ үбэр талаан болоходоо, республикни Министруудэй Советэй тусхай тогтоод гаража, Ражуравай нэрэмжэтэ манай, «Дружба», «Родина» колхозуудые үрлэе үйлдэрлэхэ гол шэглэлтэй гэжэ тоолоод, тэрэ заандэн үлөөгөө эрхэ манда үгөө лэн. Нигэжэ энэ талаар зүб шидэхэри абаган байгаа гэжэ

би мүнөө ханагшаб. Манай аймгата гурбан ажамы хушан тушаалээр үлөөгдэнхэй. Улагшэ найманшын таршадаан ажамынууд, элэлнүүд, нөгдэлнүүд болохо хубилгагдаа. Зүгөөр гаршага хэлгүүдээ, хушан тушаалээр үлэхэн гү гэжэ би тэднэни харад ойлгогшоб. Амаргаа, бөө даагаад гаршадаан таршаадай ажамынууд даб дээрэ үгэ хэбэртэй. Хамтаараа хүдэлхэдөө, ажаалта туйлагдаха ха юм. Бидэ үнгаршэн 1993 ондо мун бэшэр хүдэлнэ гарааби, Түсбүүдээ амжалттай дүүргээ бэмди. Тэгээл ялала олбэр нөөсөлгөө, Аймаг дотороо эгээл багн урсаа хурлажа абаа бэлдэбди. Гентар дунда эгээл 22 центнер ургасаа сохилгоо онн. Колхозинуудта ороно тарха хубаагабди, натуральна түлбэрин түлөөбди. Хүн бүхэндэ дунда эгээл 20—25 центнер хүртөө, айл бүдэ соо хэдэ хүн хүдэлнэб, тэдэ шэнээн гэхэ гү, али 30—40 центнер, зарим колхозинууд 20 тонно хүрээгээр орохо абаган байна.

Энэ жэлэй ургасдаа үрлэе хүрээг хүсэд, хүрхөөр бэлдэхэд, нэгдэхэ классэй тарилгын шанартай 10 мянган центнер үрлэнтэй шэнээн ондоо тэмдэглэе худалдабади. Мүгэ зөөрини туталдаан дээрлэе зарим аянхинууд эхэл хожомдон татажа абаашаа.

Манай финансова байдал байн бэрхэтэй. Нимэ хүшэр байдалаа гарахын тула үбэр, сенаж, голоомо худалдабади. Үрлэнтэй ороон худалдаандаа табигдаа. Уршааламжын мунгунэй үгээдэн, запас хэрэгсэлнүүдэ, тоно түлшын материалда зориулабди. Ажамидархын түлөө арга болом, жобэ хэрэгсэлнэ орололгошобди. Хилдэбэрлэн продукция худалдан абаган үнэ сэнгын тэрэл хушанай халара үлөөгдэнхэй. Мяха, гү, ношоо худалдаа, муртэй мунгэ олохоо байна бэшэбди.

Сарнай мүнөө нимэ хүндэхэн болошоо. Колхоз, совхозуудай ажамидарха шадлаха бөлөөд байхадань, фермернууд, таршаалай аянхинууд лагаад хүл дээрэ гараха даа. Наһаданье үзэхэдэ, бэрхэтэй. Манай аймгата фермернууд болошон хүнүүд эхэл үсөөн. Анханда, эгээл тэрэ шулаанай долгон соо, Улаадин совхоздо фермер Колчин аяараа бөө даагаад гараа гээд суурха бөлэй. Тэрэ фермерэй ажамы байгуулын түлөө эхэтэ оролдогго гар.

Мунгэ бэрхэтэй байдала оронхой. Нөдондо арга хурга оломо, МТЗ түхэлэй мөөртэй 4, ДТ-75 түхэлэй хоёр трактор, ороонхой нэгэ комбайн худалдажа абаган бишабди. Харахада, бэрхэтэ ажамынууд хэдэн жэлэй турши соо ямаршье техник худалдажа абаагүй. Техник бөлөөд бэлдэхэ мунгун ха юм. Тэдэ тэднэи хэлбэн шэнэхэй талаар мунгун олохогүй байна бишуу. Мүгэ зөөри оломо, ажамидархын тула ороно тарла эхээр ургуулаха, өөндөнгөө талха туршаар, адууна манда тарла талханай зүйлдоо гүйсэд ханаха, гурал туралдо ороно элбэгээр хүдэлжэ олохо оруулаха, үрлэе хүрээг хүсэд хурхөөр хааха гэжэ тоно удаа шарттай байна. Энэ талаар байгша ондо бидэ тарилгынгаа бүрдүлэе тэд ондоо болон хубилгабади. Обьё болон шинэсэ эхээр тарилгана. Сенажда даргадаа тэмдэглэе хэлсэ тарилга болоходоо, фермернууд хүл дээрэ гаража шадлаха гэжэ ханагшаб. Харин мүнөө фермерэй ажамы толгойлох дуртайинууд эхэл үсөөн. Байдалтай хэзээ хайраха юм, тэрээн тушаа хэишье хэлжэ шадлагуй байна. 1995 ондо мунгунэй сэн 5—7 процентээр багаар унадаг болохоо хүлээгдэнэ. Зүгөөр юмэнэй үнэ сэн үшөө дэбдэнхэй хэл хаш. Бүхы халбаринуудай үйлдэрлэрин эрдээр доошлолгош.

Тажээлээр хайнаар халгадан дээрлэе хургуудатай ханаа эмхэ харуулаха, газар үнгарээбди. Угэ хэтишье үбэрэй харагундта дэбдэнхэй шадлабди. Үбэрэй байхадань, бидэ үбэрлөө зунайхита орходоо хү эхээр наана абадаг аяншартай гэжэбди. Зунай сагта хү нааи дэбдэнхэй арга боломж манда байдаггүй. Монголхоо голо бэшэ оршодог олтирор дээрэ нэгэ фермердэ бүхы манай сугдуулагдаха зундааг. Онго, стойн хү нааини фермын үнөөд, турагуундэй он соо судамхень абаашаагди.

Унгаршэн зундаа сагай утарылха болохо, июнь-сентябрь бараанууд туршида хү үйлдэрлэе мунгунэй бираагуйбди. Нимэ байдалтай дээрлэе аянхын наһадань нөдондо жэлдэ үнээн буринхо 1650 литр хү наажа ажааа лэн. Эмнэй манай наһадань бата наам боло гээшэ. Зүгөөр аймаг дотороо бидэ эгээл эрхим дүч туйлаһан байнабди. Шаргалой фермын коллектив жэлэй туршада үнээн буринхо дунда эгээлээр 1900 килограмм хү наажа, аймаг соогоо түрүүлхэ гараа бэлэй. Энэ фермын наһадань Людмила Аносовай туйлаһан үрэ дунгын 2240 литр дэ хүрээлэй. Нааини малда тэмдэглэ ялала элбэгээр хубарилагдажа үгтөө лэн.

Манай колхоз (аймаг соого финансова талаар ялала тогтууртай аянхинуудай тоордо ородог) бүхүдөө 145 миллион түхүнэй сэрбэр олоо оршотой үнгаршэн жэлэе түгээхөө лэн. Энэ олоон 94 миллионшын таршан ажаллаха абтаа. Нимэ олоо оршотой жэлэе түгээхөөнөө наа, юмэнэйгээ урдайн үшөө ороо шаданугуйбди.

Эндэ гурэн түрлөөе тушаалама яаха аргагүй хэрэгтэй болоно. Би нэгэ жоншэ худалдаа. Гурнөө хүтэлэн мунгэе фермернууд үйлдэрлөө бэшэ харин энэ тэрэ эд бараандаа гаршаала. Хүндэ энэ үтлээн зөөри ороно таршада, мянханда, нундэ, ношондо зүб муроор гаршаала гэжэ наань, хүндэ гурэн сагта нимэ байдала орохошогүй байна болоо. Фермерэй ажамы гашуун бүхэндэ уршааламж инаар үтлээн ханад миллион түхүнэе манай колхозой 460 хүдэлмэрин хүндэ хүртөө наань, бидэ үшөө эхэ хэмжээнтэй продукция үйлдэрлэхэ аргатай байгаабди.

Хүлэй хоёр-гурбан жэлэй хугасга соо ажамы шэнэе техник худалдажа абаха талаар бэрхэтэй байдала оронхой. Нөдондо арга хурга оломо, МТЗ түхэлэй мөөртэй 4, ДТ-75 түхэлэй хоёр трактор, ороонхой нэгэ комбайн худалдажа абаган бишабди. Харахада, бэрхэтэ ажамынууд хэдэн жэлэй турши соо ямаршье техник худалдажа абаагүй. Техник бөлөөд бэлдэхэ мунгун ха юм. Тэдэ тэднэи хэлбэн шэнэхэй талаар мунгун олохогүй байна бишуу. Мүгэ зөөри оломо, ажамидархын тула ороно тарла эхээр ургуулаха, өөндөнгөө талха туршаар, адууна манда тарла талханай зүйлдоо гүйсэд ханаха, гурал туралдо ороно элбэгээр хүдэлжэ олохо оруулаха, үрлэе хүрээг хүсэд хурхөөр хааха гэжэ тоно удаа шарттай байна. Энэ талаар байгша ондо бидэ тарилгынгаа бүрдүлэе тэд ондоо болон хубилгабади. Обьё болон шинэсэ эхээр тарилгана. Сенажда даргадаа тэмдэглэе хэлсэ тарилга болоходоо, фермернууд хүл дээрэ гаража шадлаха гэжэ ханагшаб. Харин мүнөө фермерэй ажамы толгойлох дуртайинууд эхэл үсөөн. Байдалтай хэзээ хайраха юм, тэрээн тушаа хэишье хэлжэ шадлагуй байна. 1995 ондо мунгунэй сэн 5—7 процентээр багаар унадаг болохоо хүлээгдэнэ. Зүгөөр юмэнэй үнэ сэн үшөө дэбдэнхэй хэл хаш. Бүхы халбаринуудай үйлдэрлэрин эрдээр доошлолгош.

Манай колхоз (аймаг соого финансова талаар ялала тогтууртай аянхинуудай тоордо ородог) бүхүдөө 145 миллион түхүнэй сэрбэр олоо оршотой үнгаршэн жэлэе түгээхөө лэн. Энэ олоон 94 миллионшын таршан ажаллаха абтаа. Нимэ олоо оршотой жэлэе түгээхөөнөө наа, юмэнэйгээ урдайн үшөө ороо шаданугуйбди.

Эндэ гурэн түрлөөе тушаалама яаха аргагүй хэрэгтэй болоно. Би нэгэ жоншэ худалдаа. Гурнөө хүтэлэн мунгэе фермернууд үйлдэрлөө бэшэ харин энэ тэрэ эд бараандаа гаршаала. Хүндэ энэ үтлээн зөөри ороно таршада, мянханда, нундэ, ношондо зүб муроор гаршаала гэжэ наань, хүндэ гурэн сагта нимэ байдала орохошогүй байна болоо. Фермерэй ажамы гашуун бүхэндэ уршааламж инаар үтлээн ханад миллион түхүнэе манай колхозой 460 хүдэлмэрин хүндэ хүртөө наань, бидэ үшөө эхэ хэмжээнтэй продукция үйлдэрлэхэ аргатай байгаабди.

Хүндэ уншагд! Россин Конституционо сүүдэй түрүүлшээр В.Кни худалхан юм гэжэ мэдэнэ. Тэрэ 1993 оной октябрь сохи үрлэе хүдэлдэ отставкад гараха багтан бэлэн. Тиммээ «Литературной» шинэе байгша оной 14-дхи дугаарта толилодгон статаль Танаа таха байха гэжэ тоолоод, оршуулжа, ажаралдтан дурдаха гэжэ.

Урдаандаа республика соого сунтай байн промшленостин аһан томэ предпринтинуудай нагэ болохо Залын волфсман-молдобдэй комбинакт ажалшадэ эмчлэе, алуунуудха сана, тэб-профиланктон бөлүктэй, дурбан чабартай, яһа та зочид байнэ баһага Салэй. Хэдэ олон ажилчид, бүлгүнүүдэйн гашууд, районэй зон бөө эмшэлүүлээ, амааа гэжэбди.

Нинелэт хотогоо холын зай-а оршодог хатата Захаа, мчнда мал ажалтай зон олоомо аянхуна. Олонини та энэхэ профиланктонд пчтвекэ абажа, бөө эмнүүлдэг бэлэй. Тэднэе саг хуулига, дэлгүүрэй харилсаанд орохо үедэ, томо-томо предпринтинууд үнэ сэнгүүдэй дэбдэнхэнээ, мүн ондоошье элдэб шалтаганууд-

наа хандарха туйлаха үрөө. Нимэ ушар Эдэн комбинаднэ алад гараагуй, Тус предпринти профиланктонбэ городой захиргаанда дамжуула баатай болоо лэн. Тингээ эмнэлгын энэ байшан район мэдэлдэ үгээжэ, «Здоровье» гэжэн муниципалы багахан предпринти тус байшангай бааза дээрэ нөдондо намар мундэлнэ юм.

Түрүүшын үдэрнөө ажилжэ яһаа урагшатайгаар хүдэлжэ байхай. Энэ бөө эмшэлүүлэхэ сэрэгшэл фициотепали абажа, шабараэ шэбүлнэ, массаж хүүлэнэ. Мануальна тералини, косметическэ кабинетүүд элдэн биш.

Зарим эмнэлгээе түлөөнэгэ гүйгөөр хэлдэ «Здоровье» гэжэн муниципалына предпринти, Захаагийн районий социальна хангалтын таһаг, Залын районий социальна хангалтын таһаг, Социальна хамгаалгын министрество хамгаалжа, дурбан талын хэлсээ баталанхай. Хэлсээдэй ёшоор, нара бүри предпринтида Захаагийн болон Залын районуудай социальна хангалтын таһагуудай зурварагаар үбэрлээн бөө эмшэлүүлэн амарха аргатай болоно.

Хабарай эхээр предпринти дэргэлэ спортад нэгдэлэ лэн. Энэжэй тулада са-гаа байнгарьдаа, Эдэнэе теинис бадминтон мэтин наада наадажа амарха, балида, дунда орохо арга биш. Тус предпринтиэе элэхэ үүсхэл, эхэтэй, урдэн Залын комбинадай профкомой дэргэдэ боксын тренерээр хүдэлжэ байн Сергей Иванович Васильев шадмар бэрхээр хүтэлбэрлэнэ.

Н. ГАРМАЕВА.

«ЭДНЭРТЭЙ» БА «ТЭДНЭРТЭЙШЬ» БЭШЭ

Социальна хамгаалга

БЭЭЭ ЭМШЭЛҮҮЛХЭДЭ АЯТАЙ

Мүнөө бүхы юмэнэй үнэ сэнгүүдэй дэбдэнхэн хүшэр үе сагта бөө эмшэлүүлэхэ ханаатай пчтвекэ абажа, имр нэгэн курорт, санаториодо хүржээ ошохо гэжэшэ үлгэр соохилод бугшээгүй болоод байна. «Бөө эмшэлүүлэхэ тухай боломжлохоо байтаг хилсээ үгөөдөр лажа абахаб, үл залгажа амидархаб гэжэл бурхандаа зүг наманшалан ябанаб», — гэжэ юмэнэй хамда байн үе сагта курорт ходо ошодог байн минин нэгэ танил эхэнэр хэлэе лэн.

Эндэ одоол гайхахаар юмэн үнэ даа, Гөрнөө гараад, нинелэт хото Улаан-Уда хүрээ гэжээ гайтай хэрэг болоод байна ха юм. Ганса харьгаа хэдэ мунгэ түлэхэ болонош. Эгээл нимэ үе сагта тохоблоод байхада, хажуудаш элүүжүүлэхэ-эмнэлжын газарай байха гэжэ юмнэлэше сэнгитэй даа.

Урдаандаа республика соого сунтай байн промшленостин аһан томэ предпринтинуудай нагэ болохо Залын волфсман-молдобдэй комбинакт ажалшадэ эмчлэе, алуунуудха сана, тэб-профиланктон бөлүктэй, дурбан чабартай, яһа та зочид байнэ баһага Салэй. Хэдэ олон ажилчид, бүлгүнүүдэйн гашууд, районэй зон бөө эмшэлүүлээ, амааа гэжэбди.

Нинелэт хотогоо холын зай-а оршодог хатата Захаа, мчнда мал ажалтай зон олоомо аянхуна. Олонини та энэхэ профиланктонд пчтвекэ абажа, бөө эмнүүлдэг бэлэй. Тэднэе саг хуулига, дэлгүүрэй харилсаанд орохо үедэ, томо-томо предпринтинууд үнэ сэнгүүдэй дэбдэнхэнээ, мүн ондоошье элдэб шалтаганууд-

Дэлгүүр: үмсэллгын асуудалнууд

СЭНГЫНЬ «ГАСУУН»

Гусинозерск хотодо, мун Сэлэнгын аймаг дотор гэр байрануудые үмсэлхэ хүдэлмэри үшөөл юбуулагдаһан заандаа. Эндэ жэлэй эхиндэ хойшо бүхүдөө хамтын 149 гэр үмэйн мэдэлдэ оруулагдаа, тэрэ тоодо хүдөө нотагудта минд 4 гэр үмсэлдөө. Умсэлгэдэн бүхы гэрнүүдэй нинтэ талланинь 7337 дүрбэлэн метр гэхэ гү, али нэгэ квартиран дунда эгээл 49 дүрбэлэн метр болоно. Умсын болгодогон бүхы гэрнүүдэй үнэ сэнгын 5 миллион 673 мянган түхүнэй хүрээб. Умсэлгэдэн нэгэ квартиран мүнөө үшэн сэнгээр оройдоол 38100 түхэригээр сэнгэдэн байха юм. Харин Гусинозерск хотодо худалдаанда табигданан нэгэ комнататай квартиран, рыд сая 4—5 миллион түхэригтэ болоно.

Манай корр.

Россин Буддын шажантан—бүхэдэлхэйн жагсаалда

Россин буддистнууд 1995 ондо үнгаргэдэхэ бэй найрамдалтай түлөө бүхэдэлхэйн жагсаалда хабардахан. Сохиен хэлэхэдэ, шиндэхэбэр, эсэсэн баталдагуудай, гэжэшье нимээр тэд хэрэг шиндэхэдэ гэжэ худалтай. Юуб гэжэ, Россин Федерацин Буддын шажантанай Түбэй захиргаанай түрүүлэше хамба-лама Чой-Доржин Будаев ээ найрамдал, амгалан байдал элэхэй дээрэ тухюохын тула оролдодог нимэ хэмжээе юбуулагда Россин Буддын шажантанай хубаадаар бэлэн байн тухай мэтүүдэ бишүү.

Шань сагта Москвада Россин Гурэ.

РОССИИ ЁОНИНУУД

МОСКВА. Россин Федерацин Президент Борис Ельцин июнини 14-дэ Россин зүүн зүгэй нотогоудта ажагалгаа хэрэгээр олобо. Эртэ үлөөгүүр Президентин самолет Амарай областини түбэ Благоченск хүртөөдэ байгаа. Июнини 15-да Тува Республиканы нинелэт хоо Кышаладэ тэрнэни утан абаа лэн. Тэрэл үдэншөөд Москва бусаха замда Президент Новосибирскдэ буугаа.

САЙТ-ПЕТЕРБУРГ. Хо...

МОСКВА. Россин Федерацин Президент Борис Ельцин июнини 14-дэ Россин зүүн зүгэй нотогоудта ажагалгаа хэрэгээр олобо. Эртэ үлөөгүүр Президентин самолет Амарай областини түбэ Благоченск хүртөөдэ байгаа. Июнини 15-да Тува Республиканы нинелэт хоо Кышаладэ тэрнэни утан абаа лэн. Тэрэл үдэншөөд Москва бусаха замда Президент Новосибирскдэ буугаа.

РОССИИ ЁОНИНУУД

МОСКВА. Россин Федерацин Президент Борис Ельцин июнини 14-дэ Россин зүүн зүгэй нотогоудта ажагалгаа хэрэгээр олобо. Эртэ үлөөгүүр Президентин самолет Амарай областини түбэ Благоченск хүртөөдэ байгаа. Июнини 15-да Тува Республиканы нинелэт хоо Кышаладэ тэрнэни утан абаа лэн. Тэрэл үдэншөөд Москва бусаха замда Президент Новосибирскдэ буугаа.

САЙТ-ПЕТЕРБУРГ. Хо...

ГАЗЭЭ... ОРОНГЫН... (Vertical text on the far right edge of the page)

